

Critics - Point

Ἀνέκκλητα πιά: Ἐκάς ὁ Κουρεντζῆς!

Σχολιάζουμε μόνο τὰ ἔργα Ἐρσάν καὶ Σνίττκε πού παρουσιάζει φέτος στὸ Μέγαρο: αὐτὰ καὶ μόνον πρέπει νὰ ἐνδιαφέρουν ἓνα γνήσιο φιλόμουσο.

25/2019.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΚΑΘΕ ΑΛΛΟ ΠΑΡΑ ὁμοφοβικὸς ἢ ρατσιστής, στοὺς ἀντίποδες τοῦ... «ἀγίου» Καλαβρύτων, βδελύσσομαι ἐνστικτωδῶς γιὰ λόγους ἡθους (μὲ τὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ ἔννοια τοῦ ὄρου) κάθε μορφὴ ναρκισσιμοῦ, ἰδίως ὅταν καμώνεται πὼς προάγει τὴν τέχνη πού τάχα ὑπηρετεῖ ὁ φορέας του, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ὅποιο ταλέντο του. Ἀρκετὲς ἀκροάσεις τοῦ **Θόδωρου Κουρεντζῆ** ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐν Πέρμ (Σιβηρία) ὀρχηστρικοῦ καὶ ἐνίοτε φωνητικοῦ του συνόλου **musicAeterna**, μὲ ἔπεισαν ὅτι ὁ Θ.Κ. χρησιμοποιεῖ ἱερόσυλα τὰ ἅγια τῶν ἀγίων τῆς Μουσικῆς, ὡς ὄχημα προβολῆς ναρκισσιμοῦ τυραννοσαυρικῶν διαστάσεων (οἱ ρίζες του ἐνδιαφέρουν μόνον ψυχαναλυτές), ποδοπατώντας ὡς...σιβηριανὸ μαμμούθ κάθε ἔννοια ἐσωτερικότητος καὶ **privacy** ὄρου ἀμετάφραστου ἐλληνικὰ καθ' ὃ τὸ σημαϊνόμενόν του εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστο στοὺς Νεοέλληνες. Ἄναμφίλεκτα δὲν θὰ παρακολουθοῦσα τίς φετινὲς ἐμφανίσεις του: τὴν ἀπόφασή μου δικαίωσαν προκαταβολικὰ τὰ πρόσφατα κλέη (ἢ...κλαίει;) τοῦ Θ.Κ. ὡς.... κινηματογραφικοῦ ἀστέρος, ὑποδυομένου τὸ μεγάλο Σοβιετικὸ φυσικὸ (Νόμπελ Φυσικῆς 1962) **Λέβ Νταβίντοβιτς Λάνταου**

[ρωσ. Лёв Давидович Ландάυ, 1908-1968)—πέθανε πρόωρα ἔνεκα συνεπειῶν αὐτοκινητιστικοῦ δυστηχήματος (7 Ἰαν. 1962), ἀπὸ τὸ ὁποῖο συνῆλθε, χάνοντας ὅμως (ἐνεπιγνώτως, φεῦ) μέγα μέρος τῆς παλιᾶς δημιουργικότητός του. Ὁ Θ.Κ. ὑποδύθηκε τὸ Λάνταου, σέ... 13 συνεχεῖς ταινίες μὲ τὸν τίτλο *Ντάου* (συνολικὴ διάρκεια προβολῆς: 700 ὥρες—μεγαλύτερη ἐκείνης τῆς ἐκθαμβωτικῆς τηλεοπτικῆς σειρᾶς *Τὸ Παιχνίδι τῶν Θρόνων* [ἀγγλ. *The Game of the Thrones*..) Δράστης («σκηνοθέτης»...) ὁ Ρῶσος Ἴλβα Χρζανόφσκι [ρωσ. Ильѳ Андрѳевич Хржановский, γ. Μόσχα, 11.9.1975]. Δὲν τὴν εἶδαμε (ἐνημερωτικά ἴσως κάποτε δοῦμε, ἀποσπάσματά της). Τὴν εἶδε ὅμως στὸ Παρίσι ὁ μουσικοκριτικὸς **Igor Toronyi-Lalic** τῆς ἐγκυρότατης ἐβδομαδιαίας ἀγγλικῆς ἐπιθεωρήσεως *The Spectator* [Ὁ Θεατῆς, ἰδρ. 1828· βλ. διαδικτυακὴν ἔκδ. 16 Φεβρ. 2019, ἀνάρτηση: ὥρα Ἀγγλίας 9 π.μ.). Ἐφ' ᾧ καὶ παραθέτουμε ὅμως...σπαρταριστὰ ἀποσπάσματα τοῦ σχολιασμοῦ της, Τίτλος: *Dau is not just a pretentious fraud—it's rather disgusting*. [Τὸ «Ντάου», δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ ξιπασμένη ἀπάτη —εἶναι μᾶλλον ἀηδιαστικό].

Ἄφοῦ χαρακτηρίζει τὸ κατασκεῦασμα «700 ὥρες ὑποτιθεμένου *cinéma vérité* (γαλλ. «κινηματογράφος τῆς ἀλήθειας») συνεχίζει: «Ὁ χαρακτηρισμὸς του ὡς ἀργοῦ καὶ ἀνιαροῦ θὰ ἐνθουσίαζεν ἴσως τὸ σκηνοθέτη (...), ἄρα ἀποφεύγουμε τὴν παγίδα. Ὅμως τὴν ταινία δὲν ἀδρανοποιοῦν ὁ βραδύς ρυθμὸς καὶ ἡ ἀνία: ὁ σκηνοθέτης χρησιμοποιεῖ τὴ βραδύτητα καὶ τὴν πλήξη, κλασσικὰ πλέον ὑποκατάστατα ὑψηλῆς ποιότητος, γιὰ κρύψει πίσω τους τὰ συμβατικότερα στοιχειώδη πλοκῆς, χαρακτήρων, λόγου, κινηματογραφίας, μοντάζ καὶ στερεοτύπων τοῦ ρωσικοῦ τρόπου ζωῆς (σούπα, σκάκι, συζητήσεις περὶ ἠθικῆς) [...] Τὸ μόνον κάπως ἰντριγκαδόρικον στοιχεῖο γιὰ ἓνα μουσικοκριτικὸ εἶναι τὸ ὅτι μπορεῖ νὰ δεῖ τὸ ἐν στύσει πέος τοῦ ἀρχιμουσικοῦ Θεοδώρου Κουρεντζῆ, ὑποδυομένου τὸν κεντρικὸ ἥρωα τῆς ταινίας, σὲ τριπλῆ συνέυρεση¹ καὶ

¹ Σ.Σ, αὐτολεξεί: **to play with a threesome**: ἀδύνατο νὰ βροῦμε τὴν κατὰ κυριολεξία μετάφραση τοῦ **threesome**: ἀπλῶς θεωροῦμε ὅτι ἐννοεῖ τὴ σεξουαλικὴ συνέυρεση τριῶν ἀτόμων . Εὐγνωμότως δεκτὴ κάθε διόρθωσή μας. Ὁ

δεχομένου πεολειχία. Καί ἀφοῦ δὲν εἶδα ποτὲ τὰ πέη τῶν Μπέρναρντ Χάιτινκ, Σάιμον Ράττλ ἢ Τοσκανίνι, αὐτὸ ἦταν τοῦλάχιστον κάτι καινούργιο. *One to tick the bucket off.*²

Ἴσως ἡ σκηνηὴ πεολειχίας, στὴν ὁποῖαν ἐστιάζει τὸ σχόλιό του ὁ ἄγγλος συνάδελφος, συσχετίζεται μὲ ὅσα διαβάζουμε περὶ Λάνταου: «Τὸ 1937 ὁ Λάνταου, παντρεύθηκε στὴν Κόρα Ντρομπάνζεβα [ἄγγλ. μεταγραφή]: **Drobanzeva**] (..) Πίστευε μᾶλλον στὸν «ἐλεύθερον ἔρωτα» παρὰ στὴν μονογαμία καὶ ἐνθάρρυνε τὴ σύζυγο καὶ τοὺς φοιτητές του νὰ ἐπιδιοθοῦν σ' αὐτόν. Ὡστόσο ἡ σύζυγός του, δὲν ἦταν ἐνθουσιώδης»³. Σύμφωνα στὸν «ἐλεύθερο ἔρωτα», ὄχι ὅμως καὶ στὸ δημοσιοποιημένο πορνό...Τὸ κεραμεοῦν καὶ φαῦλον· τὸ σιχαμερό: | πού κιόλος μερικούς (χωρὶς προπόνησι ἀρκετή) | ἀγυρτικῶς ἐξαπατᾶ. Τὸ κεραμεοῦν καὶ φαῦλον. Ἀθάνατε Καβάφη! (κατακλειῖδα τοῦ ποιήματος Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς ἐν Ρόδῳ).

* * *

ΔΥΟ ΜΟΝΟΝ ΕΡΓΑ ὠριαίας περίπου διάρκειας τὸ πρῶτο (ὅπως τοῦλάχιστον λέγεται ἀπὸ τὸ Μέγαρο), 44-45' τὸ δεύτερο, θὰ παρουσιάσει σὲ δύο βραδιές ὁ Κουρεντζῆς στὴν Ἀθήνα. Μποροῦσε κάλλιστα νὰ τὰ παρουσιάσει σὲ μία μόνον, ἀλλὰ ἔτσι δὲ θὰ εἰσέπραττε ἀπὸ ἐμᾶς, τὰ φορολογούμενα κτήνη, εἰκαζόμενη ἀμοιβὴ δύο διώρων συναυλιῶν. Ἀπόδειξη ὅτι τὴ δεύτερη συναυλία (Σνίττκε), συμπληρώνει μὲ βυζαντινοὺς

Ἄγγλος συνάδελφος, ἐπαναλαμβάνοντάς τὴ λέξη πέος, χρησιμοποιεῖ τὴν πολὺ χυδαιότερη ἀγγλικὴ λέξη **todger**. Γνωρίζουμε τὴν κατὰ κυριολεξίαν ἐλληνικὴ μετάφραση, ἀλλὰ σιγοῦμε, σεβόμενοι τὸν ἰστότοπο, ἑαυτὸ καὶ τοὺς ἀναγνώστες.

² Ὁ συντάκτης κάνει λογοπείωνιο μὲ δύο ἀγγλικὲς ἐκφράσεις: **to tick some one off** (ἐλλ.: μιλῶ ὀργισμένα σὲ κάποιον, γιὰ κάποιον λάθος του) καὶ **kick the bucket** (ἐλλ.: τὰ τινάζω, ψοφᾶω). Ἀπείρως κοσμιότερο, νομίζω, ἐλληνικὸ ἰσοδύναμο: *Οὐφ, πάει κι' αὐτό,, ἐπὶ τέλους.*

³ Βλ. *Βικιπαίδεια*, λήμμα **Lev Landau, § Personal Life** (Προσωπικὴ Ζωή).

ὕμνους, προφανῶς πετσοκόβοντας στὴν πρώτη τὸν Ἑρσάν, διαρκείας 75'. Καὶ ὅμως δὲ θὰ μιλήσω γιὰ χρηματολαγνεία, ἀρκεῖ τὸ πορνό.

1. ΕΡΣΑΝ, ΦΙΛΙΠ [Philippe Hersant, γ. Ρώμη, 21 Ἰουν. 1948, συνθέτης Γάλλος]: *Tristia* (λατ. = θλιμμένα, λυπητερά), γιὰ μεικτὴ χορωδία καὶ ὀρχήστρα, 37 σύντομα μέρη, πάνω σὲ κείμενα Γάλλων (μὴ κατονομαζόμενων διαδικτυακῶς, πλὴν τοῦ Takezo, χρησιμοποιοῦντος ἰαπωνικὸ ψευδώνυμο) καὶ Ρώσων κρατουμένων ἐν οἷς ὁ συγγραφέας Βαρλαάμ Τυχόνοβιτς Σαλάμωφ (Варла́м Тихоно́вич Шала́мов, 1907-1982) καὶ ὁ ποιητὴς Ὄσιπ Ἐμίλιεβιτς Μαντελστάμ (Осип Эмильевич Мандельшта́м, 1891-1938), κρατούμενοι σὲ γκουλάγκ. Ὁ τίτλος τοῦ πονήματος Ἑρσάν, ἀπὸ τὶς ὁμώνυμες ποιητικὲς συλλογές τῶν Ὀβιδίου καὶ Μαντελστάμ. Παγκόσμια α' ἐκτ. Πέρμ (Ρωσία, Οὐράλια), *musicAeterna*, 22 Ἰουν. 1916. Ἀκούσαμε μόνον τὰ μέρη ἀρ. 19-37 ποὺ ἀπαντοῦν στὸ *You Tube*, δηλαδή τὰ μισὰ + 1).

Τὸ ἔργο, ὅπως ἀγνώστου μου συνθέτου, φαίνεται ὅτι «ἀνακάλυψε» ὁ Κουρεντζῆς, ἄρα μαρτυρεῖ ἴσως γιὰ τὴ γενικότερη «σχέση» του μὲ τὴ μουσικὴ. Ὁ 73ετής Ἑρσάν μαθήτευσε στὸν σημαντικώτατο συνθέτη Ἄντρέ Ζολιβέ [André Jolivet, 1905-1974], ἀλλ' αὐτὸ δὲ λέει τίποτε. Παρὰ τὶς ἐναλλαγές ρυθμικῆς ἀγωγῆς (λ.χ. ἀρ. 20, *prestissimo* γυν. χορωδίας, ἴσως σὲ μέτρο 12/8, ἀρ. 21, *Allegro* (?), ἀρ. 27, ὁμοίως) μιὰ τονικότατη, πιπερωμένη μὲ ξεθυμασμένες διαφωνίες, φωνητικὴ χειρονομία, μὲ τὴν ὁμοιομορφία τῆς ἀφυδατώνει ἐντελῶς ἀπὸ τὸ ὅποιο συγκινησιακό-δραματικὸ τους περιεχόμενο, τὰ ποιητικὰ κείμενα, ἰσοπεδώνοντάς τα. Τὰ τραγούδια, 2'-3' καθένα, διαδέχονταν ἄλληλα σχοινί-κορδόνι. Τὸ ἔργο τραγουδιόταν ρωσικά μὲ ὑποτιτλισμένη στὰ γαλλικὰ ἀπόδοση καὶ τῶν ρωσικῶν στίχων. Παρακαλουθούνηταν ἄνετα, ἀλλὰ τίτλοι ποιημάτων καὶ ὀνόματα ποιητῶν, περνοῦσαν τόσο γοργὰ ἀπὸ τὴν ὀθόνη τοῦ *You Tube*, ὥστε ἀδυνατούσαμε νὰ τὰ σημειώσουμε. Τὰ περισσότερα τραγούδια, πάντα ἀπὸ χορωδία ἢ μικρὰ φωνητικὰ σύνολα συνοδεύονταν μὲ ὀστινάτι βαθυτέρων ἐγχόρδων, (λ.χ. ἀρ. 19, σόλο βιολοντσέλου), ταμπούρου (ἀρ. 26), τυμπάνου ὀρχήστρας, σὲ κάποια πρωταγωνιστοῦσε τὸ πίκκολο, κάπου διακρίναμε ἓνα μπαγιάν ἢ μιὰ τούμπα. Στὸν ἀρ. 30, ἀπροσδιόριστο σόλο (βιολί, σαξόφωνο; δὲν ὀρκίζομαι—ὁ ἦχος θύμιζε

ένισχυμένο δίχορδο κινεζικό βιολί *er-hu*) Γερνῶ., Στά ἀρ. 31 κραυγαλεότατη χορωδία σὲ πρόζα «ἀπέδιδε» ποίηση Σαλάμωφ). Στὸς ἀρ. 32 καὶ 33 (Μαντελστάμ) ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλους. μετέχει ἐνεργὰ *μπαγιάν*. Στὸς δύο τελευταίους ἀριθμούς. ἐκτενέστερους τῶν ὑπολοίπων, ἀρ. 36 (Μαντελστάμ), *Χάθηκα στὸν οὐρανὸ καὶ* ἀρ. 37 *Γαλήνη ψυχῆς* (Τακεζό), ἥπιες ἐξόδους ἀπὸ τὸ ζόφο, κυριαρχεῖ τὸ διάστημα 3ης μικρῆς (καμπάνες, στὸ 36, συνοδεία ἐγχόρδων στὸ 37). Τίποτε δὲ ἐνθάρρυνε, νὰ φαντασθοῦμε κάτι καλλίτερο ἢ ἄλλο, στὸ α' μισὸ (ἀρ. 1-18) τοῦ ἔργου, πὺ δὲν ἐντοπίσαμε στὸ *You Tube*. Γενικά, ὅ,τι ἄχρουν, ἄοσμο καὶ ἄγευστο ἀκούσαμε, ἔπειθε ὅτι ἂν τὸ ἔργο δὲν εἶχε γραφεῖ ποτὲ, ἡ μουσικὴ δὲ θὰ ἔχανε τίποτε. Ἡ παρτιτούρα θύμιζε τσαλαπατημένο ... Ὁρφ, Γιόχαν Σεμπαστιαν Μπάχ, σὲ σύγκριση μὲ τὸ νερόβραστο καὶ ἀτάλαντο Ἑρσάν. Ἑρμηνεῖα, ἰδεώδης θαυμασίας χορωδίας καὶ ὀρχήστρας ὑπὸ τὸν Κουρεντζῆ, βεβαίως. Τὸ ἔργο ἦταν ὅμως τόσο ἀπλοϊκὸ, ὥστε πᾶς ἄλλος μαέστρος, κάποιου ἐπιπέδου, θὰ εἶχε τὸ αὐτὸ αἴσιο ἀποτέλεσμα. Τέλος, μιλώντας καὶ ἐξ' ὀνόματος τῶν φορολογουμένων κτηνῶν (τὸ Μέγαρο ἔχει πρὸ πολλοῦ κρατικοποιηθεῖ) θεωροῦμε ὅλως ἀπορριπτέα τὰ κριτήρια (ἂν ὑπάρχουν) μιᾶς ἀκόμη μετακλήσεως ἐνὸς ἀμφιλεγόμενου ἀρχιμουσικοῦ καὶ τῆς παρέας του..

2. ΣΝΙΤΤΚΕ, ΑΛΦΡΕΝΤ ΧΑΡΡΙΕΒΙΤΣ (*Shnittke, Alfred*, ρωσ. *Альфред Гáрриевич Шнiтке*, γ. Φρανκφούρτη, 24 Νοεμ. 1934 — Ἀμβουῦργο, 3 Αὐγ. 1998). *Κοντσέρτο γιὰ χορωδία*, κείμε. ἀπὸ τὸ ἀρμενικὸ Προσευχητάριο τοῦ Ἀγ. Γρηγορίου τοῦ Νάρεκ, 1984-85· 4 μέρη, διάρκεια: 43'53" στὴν ἠχογράφηση (2016) τῆς Συμφωνικῆς Χορωδίας τοῦ Ρωσικοῦ Κράτους ὑπὸ τὸν ἀρχιμουσικὸ Βαλέρι Κουζμίτς Πολυάνσκι [ρωσ. *Валерий Кузьмич Полянский*, γ. Μόσχα, 19 Ἀπρ. 1949]. Τὴν ἀκούσαμε, πάντα στὸ *You Tube*, σὲ ἐρμηνεῖα ἐκθαμβωτικῆς ἠχητικῆς καθαρότητος, ἀπὸ εὐαρθρη χορωδία, φωνητικῶς λαμπερὴ ἀπὸ τὶς χαμηλότερες ὡς τὶς ἰλιγγιωδῶς ψηλότερες καὶ τονικὰ ἐπισφαλεῖς (ἐδῶ ἰδεώδους τονικῆς ἀκριβείας) περοχῆς—ἀπὸ τὶς ὑπεροχότερες πὺ ἔχω ἀκούσει. Τὰ μέρη: I. *Κύριε πάσης ζωῆς*. II. *Ἐγώ, ἔμπειρος περὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πάθη*. III. *Θεέ, λύτρωσον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας* IV. *Ὁλοκλήρωσον τὸ ἔργον ὃ ἠρξάμην*.

Τὸ ἔργο δὲν ἀκούγεται χωρὶς παρτιτούρα, Καίτοι, ἐκ πρώτης ἀκροάσεως εὐληπτο καὶ τερπνότατο, (θαρρεῖς ὅτι ἐδράζεται σὲ ἓνα μόνον, ἢ ἐλάχιστα ἔστω, τονικό-ἄ κέντρο-α), καλύπτει τεράστιο φάσμα δυναμικῆς: ἀπὸ αἰθέρια *ppppp*, λές καὶ κυλᾶ πάνω σὲ ἓνα μόλις ἀκουστό (γερμ. *kaum hörbar*) ἰσοκράτημα, οἶονεὶ «ὄρχηστρικό», ὡς τὰ ἐκθαμβωτικῆς...τονικῆς ἀκριβείας, μεστόγηχα καὶ ὀλόφωτα, ἐκστατικὰ *fffff* τῶν γυναικείων φωνῶν στὶς ἱλιγγιωδέστερες (ψηλότερες) ἔσχατιές τοῦ χορωδιακοῦ ἠχητικοῦ φάσματος Ὅμως εἰσπράττεις μιὰ σαφῶς λειτουργικὴ μουσικὴ. Μετὰ τὴν ἐκσφενδόνιση τοῦ ἀκροατοῦ στὶς ἔσχατιές ἑνὸς ὀλόφωτου (θεολογικοῦ...) Σύμπαντος στὸ α' μέρος, ἀποτελουμένου ἀπὸ μικρὲς ἐνότητες, διαπιστώνεις ὅτι τὸ ἔργο στηρίζεται ὄχι μόνον σὲ λίγα τονικό-ἄ κέντρο-α, ἀλλὰ καὶ σὲ μιὰ ἐκφραστικὴ χειρονομία, ἓνα συναίσθημα, σχεδὸν χωρὶς τίς δραματικὲς ἀντιθέσεις ποὺ σίγουρα ἐμπεριέχονται στὸ ἄγνωστό μας λειτουργικὸ κείμενο. Μόνον στὸ φινάλε, ξεχωρίζει μιὰ γοργὴ ἀποστροφή τῆς ἀντρικῆς χορωδίας. Σχεδὸν ἄσχετο μὲ ὄρχηστρικά ἢ ὀργανικά ἔργα Σνίττκε ποὺ ἔχουν παιχθεῖ στὴν Ελλάδα. Τολμηρὴ ἐξομοίωση τέχνης καὶ πίστεως ...Τὸ ἄκουσα ἀσμένως ἀπαξ. Δὲν εἶχα τὸ κουράγιο νὰ τὸ ξανακούσω ἀμέσως, ὅσο καὶ ἂν ἢ ἐρμηνεία, *désolait la perfection* (γαλλικά: ἀπέλπριζε τὴν τελειότητα). Βεβαίως, διαδικτυακοὶ σχολιαστὲς τὸ τοποθετοῦν στὰ ἀριστουργήματα τοῦ 20οῦ αἰ. ἀσχέτως ἀλλὰ καὶ (ἀντισοβιετικῶς...) ἐκ τοῦ πονηροῦ συσχετίζοντας τὴ σύνθεσή του μὲ τὸν ἐξωλέστατο Γκορμπατσώφ καὶ τὴν γκλάσνοστ [ρωσ. *ГЛАШНОСТЬ* = διαφάνεια]: ἐκτυφλωτικὴ, προσθέτουμε, συγκάλυψη τῆς ἐκκολάψεως ὀρδῆς Ρώσων δισεκατομμυριούχων... Καλά... Ἐπέσατε θύματα ἀδέρφια ἐσεῖς... (Οἱ ἐκδηλώσεις, ἐρήμην μας, MMA, αἴθουσα ΧΔΛ, 11 καὶ 12.11.2019). Τελείωσα τὸ κείμενο Κυριακὴ βράδυ, πρὶν ἀπὸ τῆς συναυλίας!

Λέξεις: 1428.

